Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf kiittää kutsusta lausua hallituksen esityksestä (HE 39/2017 vp) eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Haluamme nostaa esille seuraavat meille tärkeät asiat tästä tärkeästä ja odotetusta reformista.

Me olemme huolissamme lähiopetuksesta leikkaamisesta. Ammatillisilla oppilaitoksilla on hyvin iso rooli nuorten uusisuomalaisten kotoutumisessa ja integraatiossa. Nämä nuoret kaipaavat erityisen paljon tukea ja lähiopetus luo juuri niitä ystävyyssuhteita ja tärkeitä linkkejä opettajiin, jotka ovat monille elintärkeitä. Näitä ei saa lukemalla PDF-tiedostoja kotona.

Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ovat juuri niitä, joihin lähiopetuksesta leikkaaminen tulee vaikuttamaan eniten. Tällä hetkellä peruskoulusta tulevat eivät hallitse niitä taitoja, joita tarvitaan itsenäiseen opiskeluun toisella asteella. Nyt toimintabudjettien riittävyyttä venytetään vähentämällä henkilöstövoimavaroja yhä useammalla henkilötyövuodella, jolloin juuri henkilökohtainen ohjaus ja opiskelijoiden tukeminen kärsivät eniten. Mitä vähemmän opettajia ja yhteistä aikaa, sitä vaikeampaa on havaita, milloin opiskelijat tarvitsevat enemmän tukea ja milloin on käymässä huonosti.

Ammattikoulutus koetaan vielä usein “kakkosvaihtoehtona”, ja tähän pitäisi saada loppu. Tämä voidaan taata turvaamalla ammattiin valmistuneille yhtäläiset mahdollisuudet jatko-opintoihin ja yleissivistykseen ammatin ohella. Ammattioppilaitosverkoston kattavuuteen pitää panostaa, jotta kaikkialla pitää olla mahdollista opiskella siihen omaan unelma-ammattiin. Koska täysi kattavuus ei ole mahdollista, pitää samalla turvata kaikille mahdollisuus muuttaa toiselle paikkakunnalle opiskelemaan kyseistä ammattia.

Monet vahvasti sukupuolijakautuneet alat ovat edelleen iso ongelma ammatillisessa koulutuksessa. Tähän ongelmaan ei käydä käsiksi kansallisesti eikä kansainvälisestikään. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus valita paitsi koulu myös ammatti kykyjensä, kiinnostuksensa ja haaveidensa perusteella. Tämän takaamiseksi tarvitaan hyvin asioista perillä olevia ja osaavia opettajia ja opinto-ohjaajia. Lisäksi jo tällä hetkellä kouluissa partioivat tarvitsevat täydennyskoulutusta voidakseen tukea opiskelijoita valinnassaan. Pitkällä aikavälillä tämä vaikuttaa myönteisesti Suomen työmarkkinoihin ja saavutamme enemmän yhdenvertaisuutta työelämässä. Sama koskee oppilaita erilaisista sosioekonomisista taustoista: köyhyys ei saa periytyä eikä vanhempien akateeminen status ratkaista ammatinvalintaa.

Lopuksi haluan vielä nostaa esille miten hankala kysymys uudet koulutussopimukset ovat. Kuten aina, kun ihmiset tekevät työtä ilmaiseksi, se aiheuttaa epäreiluja tilanteita sekä opiskelijalle että mahdollisesti muille työntekijöille, joiden työnpanos korvataan harjoittelijalla. Samalla on niin, että harjoittelija oppii parhaiten, jos hänelle annetaan oikeita työtehtäviä. Ongelmana on, että kaikki harjoittelijat eivät ole ensimmäisellä koulutussopimus-jaksolla valmiita kaikkiin haastavimpiin tehtäviin. Jos ammattiopiskelijoille pitäisi maksaa korvausta, monet työnantajat jotka tällä hetkellä tarjoavat hyviä mahdollisuuksia suorittaa osan tutkinnosta, eivät pystyisi näitä tarjoamaan. Samalla saatetaan nähdä opiskelijoiden ilmaisen työvoiman hyväksikäyttöä entistä enemmän. Joka tapauksessa näyttää siltä, että jotkut opiskelijat hyötyvät ja toiset kärsivät tästä muutoksesta.